

Folketingets Social- og Ældreudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2021 - 3877

Doknr.
422408

Dato
01-06-2021

Folketingets Social- og Ældreudvalg har d. 5. maj 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 589 (alm. del) til social- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DF).

Spørgsmål nr. 589:

"Vil ministeren kommentere henvendelsen "Tal og realiteter vedrørende årsager til anbringelser" fra en gruppe mødre til ikke-anbragte børn med sociale handicap, jf. SOU alm. del - bilag 273?"

Svar:

Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at jeg fuldt ud kan stå ved mine udtalelser på samrådet den 22. oktober 2020, ligesom jeg kan stå inde for det materiale, det daværende Social- og Indenrigsministerium oversendte til udvalget i forlængelse af samrådet.

Jeg skal dog for en god ordens skyld nævne, at ministeriet blev opmærksom på en mindre fejl i en tabeloverskrift i en opgørelse over anbringelsesårsager, som blev oversendt til udvalget d. 15. januar 2021. Denne beklagelige fejl blev berigtiget over for udvalget d. 18. maj 2021 og har ikke at gøre med de kritikpunkter, som rejses i henvendelsen.

Som jeg læser henvendelsen, er der tale om tre overordnede kritikpunkter.

I det første kritikpunkt stilles der spørgsmål ved mine udtalelser omkring årsager til anbringelser af børn og unge. Her skulle jeg ifølge henvendelsen i et svar til Torsten Gejl have givet urigtige oplysninger om årsagerne bag "tvangsanbringelser".

Spørgsmålet fra Torsten Gejl på samrådet lød: *"Mit andet spørgsmål handler om det udemærkede spørgsmål, Karina Adsbøl rejste, nemlig hvor mange procent af de børn, som bliver anbragt, har egentlig været udsat for de ting, som ministeren hele tiden refererer til?"*

Hertil svarer jeg: *"Ud af de 14.100 børn, som var anbragt uden for hjemmet i 2018, var der indikationer på omsorgssvigt for de 81 pct. af dem. Altså over 11.000 af dem. Og som jeg sagde, for mig er omsorgssvigt ikke kun alvorligt og problematisk, hvis det er vold eller alkohol eller incest. Det er det jo også, hvis det på andre måder er forældre, der omsorgssviger deres børn, som lader børnene stå med et alt for stort et ansvar, lader børnene være de voksne, isolerer børnene, voldsomt, nogle af de her forfærdelige historier, vi jo alle sammen kender. Så altså bare for at sige, at i 81 pct. af tilfældene, da er der indikationer på omsorgssvigt."*

Det svar kan jeg helt stå ved. Således var der, som det fremgår af tabel 1 nedenfor, ca. 14.100 børn og unge i alderen 0-17 år, som var anbragt uden for hjemmet på et tidspunkt i løbet af 2018, og heraf var der indikationer på omsorgssvigt hos ca. 11.400 børn og unge svarende til 81 pct.

Tabel 1
Anbragte børn og unge med indikationer på omsorgssvigt, 2018

	Antal	Pct.
Alle anbragte børn og unge	14.106	100
Med indikationer på omsorgssvigt	11.435	81,1
Uden indikationer på omsorgssvigt	2.671	18,9

Anm.: Børn og unge anbragt uden for hjemmet på et tidspunkt i løbet af 2018, hvor der var indikationer på omsorgssvigt eller manglende kompetencer hos forældrene. Alderen er opgjort som 0-18 år ultimo 2018.

Opgørelsen er baseret på sagsbehandlerens indberetninger til anbringelsesstatistikken, jf. bilag 1.

Kilde: Social- og Indenrigsministeriets beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Opgørelsen i tabel 1 stammer fra et internt notat, som det daværende Social- og Indenrigsministerium udarbejdede som led i forberedelsen af regeringens udspil *Børnene Først*.

Jeg har i den forbindelse orienteret mig i tallene vedrørende anbringelsesårsager, der er vedlagt som bilag sammen med henvendelsen til udvalget (henvendelsens bilag 2). Her må jeg lægge til grund, at kritikken beror på en misforståelse, idet der er tale om to forskellige opgørelser.

Jeg må også bemærke, at det ikke er helt korrekt, når det i henvendelsen er gengivet, at Torsten Gejl på samrådet spørger til "tvangsanbringelser" af børn og unge. Som det fremgår af citatet ovenfor, beder Torsten Gejl mig på samrådet forholde mig til anbringelser af børn og unge generelt, dvs. også de børn og unge, som er anbragt med samtykke.

Jeg vil dog gerne medgive, at man kan have forskellige opfattelser af, hvad omsorgssvigt er. Det er også det, jeg er inde på, når jeg på samrådet svarer Torsten Gejl, at omsorgssvigt i min optik skal ses i et bredt perspektiv. Således kan omsorgssvigt for mig blandt andet også handle om manglende forældrekompetence generelt.

Jeg mener også, jeg i svaret er tydelig omkring, at der er tale om "indikationer på omsorgssvigt", men det kan i sagens natur være vanskeligt at have samtlige forbehold mv. omkring en statistisk opgørelse med i et mundtligt svar.

Til udvalgets orientering har jeg vedlagt en detaljeret oversigt over, hvordan det daværende Social- og Indenrigsministerium har afgrænset "indikationer på omsorgssvigt" som opgjort i tabel 1 ovenfor, jf. bilag 1. I den forbindelse skal jeg også for en god ordens skyld gøre opmærksom på, at der i denne opgørelse er brugt en lidt anden afgrænsning, end der er brugt i den opgørelse, som det daværende Social- og Indenrigsministerium oversendte til udvalget d. 15. januar 2021. De to opgørelser tegner dog et stort set identisk billede.

Som det andet kritikpunkt i henvendelsen stilles der spørgsmål ved min tolkning af de undersøgelser mv., der for mig at se viser, at der i dag er for mange børn og unge, som bliver anbragt for sent.

Her vil jeg også gerne stå ved, at de undersøgelser mv., der ligger, overbeviser mig om, at der i dag er for mange børn og unge, der bliver anbragt for sent. For eksempel, når vi ser, at der blev anbragt syv gange¹ så mange 16-årige som 1-årige, 2-årige eller 3-årige i 2019, som er det seneste år der ligger data for².

En række undersøgelser viser samtidig, at sent anbragte generelt klarer sig dårligere end tidligt anbragte på en række centrale parametre: De trives dårligere som unge voksne, færre får en uddannelse, flere modtager kontanthjælp som voksne, og flere får en strafferetlig dom³. Dette på trods af, at de tidligt anbragte børn generelt har de mest udsatte mødre⁴.

Vi ser også, at der forud for en anbringelse af et barn eller en ung i langt de fleste tilfælde er forsøgt med forebyggende indsatser eller foranstaltninger, uanset barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet⁵.

Dette understøttes af udsagn fra Socialpædagogernes fagforening og Børns Vilkår. Socialpædagogernes fagforening fortæller, at deres medlemmer oplever, at man ofte først anbringer, når man kan se, at de mindre indgribende indsatser ikke virker, hvilket betyder, at anbringelsesstederne først får børnene i deres varetægt, når de er så skadet, at arbejdet med at hjælpe dem er langt mere komplekst⁶. Børns Vilkår giver også udtryk for, at de ser mange sager, hvor kommunerne i årevis sætter ind med utilstrækkelig hjælp i stedet for at anbringe barnet⁷.

Det peger for mig alt sammen i retning af, at vi bør anbringe flere børn og unge i en tidligere alder, end vi gør i dag. At en anbringelse ikke skal ses som sidste udvej, men som en forebyggende indsats mod omsorgssvigt.

Jeg er selvfølgelig opmærksom på, at forskellene på, hvordan tidligere anbragte børn og unge klarer sig, også kan være forklaret af andre faktorer end selve alderen på anbringelsestidspunktet, og at vi ikke har videnskabelig evidens for effekten af at blive anbragt tidligt frem for sent i barndommen.

Den manglende evidens i videnskabelig forstand skal ses i lyset af, at det aldrig med sikkerhed vil kunne fastslås, hvordan et barn udsat for omsorgssvigt ville have klaret sig, hvis det var blevet anbragt tidligt i barndommen frem for sent, og omvendt. At sikre en høj grad af evidens på området ville således kræve gennemførelse af såkaldte randomiserede forsøg, hvor nogle omsorgssvigtede børn tilfældigt udvælges til at blive anbragt tidligt, mens andre udvælges til at blive anbragt sent. Sådanne forsøg er det af etiske grunde ikke muligt at gennemføre.

Her vil jeg også – som jeg tidligere har gjort – gerne advare imod, at vi som politikere bruger det faktum, at der i videnskabeligt forstand ikke findes evidens på et område, som en undskyldning for ikke at handle og gribe ind, for eksempel over for omsorgssvigt af børn.

¹ Det nævnes på samrådet den 22. oktober 2020, at der anbringes næsten fem gange så mange 16-årige som étårige eller toårige, hvilket baserer sig på tal fra 2018.

² Social- og Ældreministeriets egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

³ VIVE (2020) Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet og Social- og Indenrigsministeriet (2020) Velfærdspolitisk Analyse nr. 23 – Tidligere anbragte som unge voksne.

⁴ VIVE (2020) Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet og Socialpolitisk Redegørelse 2020: Kapitel 4 – Karakteristik af anbragte børn og unges forældre.

⁵ Social- og Indenrigsministeriet (2020) Velfærdspolitisk Analyse nr. 22 – Forløb op til en anbringelse.

⁶ <https://socialpaedagogen.sl.dk/arkiv/2021/03/anbringelser-skal-ud-af-skammekrogen/>

⁷ <https://bornsvilkar.dk/nyheder/kommunens-oekonomi-trumfer-ait-for-ofte-barnets-bedste/>

Som et tredje kritikpunkt beskriver forældrene i henvendelsen, at de oplever at få utilstrækkelig støtte fra kommunerne samt en bekymring for, at regeringens ønske om flere tidligere anbringelser vil medføre, at flere børn med socialt handicap anbringes, selv om deres udfordringer kunne være løst med rettidig og relevant hjælp fra det offentlige.

Her vil jeg gerne understrege, at det med aftalen om *Børnene Først* har været vigtigt for regeringen og aftaleparterne at sende et klart signal om, at de forebyggende og familiestøttende indsatser i serviceloven vil blive videreført i *Barnets Lov*. Det er heller ikke fremover intentionen, at børn og unge skal anbringes uden for hjemmet, hvis børnenes og familiens behov kan tilgodeses gennem målrettet hjælp og støtte i hjemmet.

Familier, der har behov for hjælp på grund af en funktionsnedsættelse hos barnet, skal have den rette indsats. Det bliver der ikke ændret på i den kommende *Barnets Lov*, som også vil videreføre princippet om, at afgørelser om hjælp og støtte skal ske med afsæt i en konkret og individuel vurdering af det enkelte barns og familiens behov – uanset baggrunden for støttebehovet.

I forhold til anbringelsesområdet er det også en vigtig pointe i forhold til aftalen, at vi vil styrke kvaliteten i indsatsen hele vejen rundt om barnet og familien. Barnet skal have en stærkere stemme i sin egen sag, ligesom vi vil styrke sagsbehandlingen, blandt andet gennem opkvalificering af sagsbehandlere og gennem forbedrede rammer for arbejdet med de vanskelige anbringelsessager. Eksempelvis vil det som led i udmøntningen af aftalen blive sikret, at der skal være to sagsbehandlere inde over svære og tunge sager, når der konkret er behov for at foretage en vurdering af, om det er relevant at anbringe et barn uden for hjemmet.

Samlet set er det min og regeringens klare ambition, at vi med den reform, vi med meget bred politisk opbakning nu sætter i gang, får løst nogle af de store udfordringer, der har præget anbringelsesområdet, og samtidig får skabt en ny og bedre ramme for de samlede indsatser til børn og unge med særlige behov og deres familier.

Med venlig hilsen
Astrid Krag

Bilag:

Bilag 1. Sagsbehandlernes indberetninger om udslagsgivende årsager til anbringelsesstatistikken.